

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dispvatio XXIX. De odio Dei ac proximi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

di ad cauenda plurima peccata, & ad conferuandam integritatem Religionis valdè conducere vt omnia peccata, præsertim aliquo modo notabilia, Religioforum deferatur ad Superiorem, vt ipse paterno affectu prospiciat infirmitati peccantium, ac peccandi occasiones tollat, & vt subditi hac ratione tanquam quodam fratre à peccando auocentur. Nec hoc magis durum debet videri iis, quorum peccata ad Superiorem deferuntur, quàm perpetuò seruare castitatem, paupertatem & obedientiam & strictum disciplinæ rigorem; quæ tamè omnes Catholici docent ad profectum in spiritu valdè conducere, ideoque laudabiliter in Religione voueri ac præcipi. Quæ non ita dico, quali sine eiusmodi regula nequeat Religio eiusue disciplina consistere; hoc enim verum non est; sed quia illa ad hæc promouenda multum conducit. Vnde etiam tam Prædicatores quàm Minoritæ saltem in quibusdam casibus eiusmodi regulam condiderunt: vt ostendit n. 214. 215. & 218.

Dixi in priore concl. saltem quando subditi in dictam regulam consentiunt, &c. Quia an talis regula possit imponi nullo modo consentientibus, disputari possit; & id multi negant (quos Lorca *Lorca* supra malè citat contra nostram priorem conclusionem; nam ipsi nullo modo loquuntur de casu illius conclusionis) multi tamen id etiam asserunt, quos citauimus supra n. 173. Et valdè huic opinioni fauent allata hoc dubio pro secunda sententia, præsertim dicitur illa regula, & decretum Capituli generalis, allatum n. 218. nisi dicamus hæc non obligasse nisi post promulgationem ab omnibus qui tunc erant de facto in iis Religionibus professi, fuerint acceptata, vt ipsi possint ea ratione censeri ex ea parte suo iure cessisse. De iis autem qui postea admissi sunt in Religionem in qua sciebant eiusmodi regulas esse. Sed siue hac ratione, siue alia illa regula condita sunt, nullo modo possunt dubitari quin iustissime condita sint.

DISPUTATIO XXIX.

De odio Dei ac proximi.

D. Thom.

Vm D. Thomas in 2. 2. qu. 23. & seqq. explicuisset naturam caritatis, eiusque effectus, qu. 34. & seqq. disputat de diuersis vitiis caritatis eiusque effectibus repugnantibus: scilicet de odio, acedia, inuidia, discordia, schismate. & ratione horum de bello, rixa, seditione & scandalo. de quibus hæc etiam sequentibus disputationibus agam.

iam ab utroque dicto amore multum differre. Nam vterque amor fertur in sua obiecta, scilicet tam in personam cui bonum appetitur, quàm in bonum appetitum per modum prosecutionis: vtraque enim hæc verè amamus. Odium verò inimicitia fertur in personam per modum fugæ, hanc auerlando; in ipsius autem malum per modum prosecutionis, quia optat hoc esse vt illi malè sit. Contra odium abominacionis fertur in malum hoc fugiendo, & optando id non esse: in personam verò, cuius malum detestamur, ferimur per prosecutionem siue eam amando; nam amare alicuius bonum & auerfari eius malum qua ei malum est, ex eodem ipsius personæ amore proueniunt.

Sed hæc nec omnia generatim vera sunt, vt ex dicendis patebit, nec sufficienter vtriusque odij naturam ac differentiam explicant. Hinc quidam dictis principiis nimium inherentes eius quædam minùs probabilia inferunt. Primò enim inde deducunt omnem volitionem, qua volumus alicui malum qua ei malum est, esse odium inimicitia respectu illius cui illud malum volumus. Secundò, iudicem decernentem reo iustam pœnam hunc odisse odio inimicitia; quia vult ei aliquod malum, v.g. mortem, quatenus habet rationem pœnæ, & consequenter quatenus patienti mala est; quia de ratione pœnæ, qua talis, est quòd sit mala patienti; quare qui vult alicui aliquid, quatenus habet rationem pœnæ, vult hoc quatenus ei malum est. Tertiò, Deum peccatores verò & propriè dicto odio inimicitia odisse: quia vult eis damnationem, quatenus habet rationem pœnæ, & consequenter quatenus iis mala est.

Sed hæc apertè repugnant D. Thomæ lib. 4. contra Gentes cap. 96. vbi ex professò docet, Deum nullam creaturam odisse odio propriè dicto

D V B I V M I.

Quomodo distinguantur odium inimicitia, & odium abominacionis?

I
Caetan.
Vasquez.
Salus
Turrian.
Odium aliud
inimicitia, &
aliud abomi-
nacionis.

2
Caetan.
Odium ini-
micitia oppo-
nitur a-
mori bene-
uolentiæ, al-
terum amori
concupiscen-
tiæ.

Præsertim
in solas per-
sonas, alterò
etiam in res.

Nota Caet. 1. 2. qu. 29. a. 1. & cum eo Vasquez 1. p. disp. 84. cap. 3. Salas 1. 2. tract. 9. disp. 3. sect. 2. & Turrianus 2. 2. disp. 88. dub. 1. diuidere odium in odium inimicitia, & odium abominacionis. Quæ diuisio ab omnibus suscipitur, est tamen difficultas quomodo hæc inter se distinguantur, & in quo vtriusque ratio consistat.

Quam difficultatem vt explicet Caeteranus supra, docet Primò, odium inimicitia opponi propriè & directè amori amicitia siue beneuolentiæ, quo alicui volumus bonum, quia ipsi bonum est, & odium abominacionis opponi directè amori concupiscenctia, quo aliquod bonum nobis aut alteri optamus. Vnde infert odiù inimicitia respicere siue ferri propriè in personas, quibus aliquod malum volumus: odium verò abominacionis ferri directè in res aliquas quas odimus. Deinde inferens sibi obiicit odiù abominacionis quandoque in personas ferri: & responder hoc ferri in personas non qua tales, sed quatenus quædam res sunt.

Docet Secundò, vtrumque odium in modo tendendi in sua obiecta tam inter se, quàm et-

D. Thom. dicto siue odio inimicitia. Respondet D. Thomam ibi dicta reuocasse in 1. p. q. 20. art. 2. ad 4. ubi docet, Deum odisse peccatores quia tales. Sed D. Thomas ibi potius confirmat priore loco dicta: nam docet, Deum amare omnia quae habent verum esse, atque ad eod etiam ipsos peccatores quatenus habent aliquod esse, quia vult eos hoc habere, & solum odisse eos quia peccatores. Quia, inquit, in quantum peccatores sunt, non sunt, sed ab esse deficiunt: & hoc in iis a Deo non est, vnde secundum hoc ab ipso odio habentur. ubi insinuat, Deum non odisse proprie ipsam personam peccatoris, sed solum ipsius peccatum. Hinc etiam 2. 2. quaest. 34. a. 3. docet, omne odium proximi esse peccatum: & nos solum peccatum in eo licite odisse. vnde ibidem ad 2. docet, Deum in peccatore solum culpam odisse.

6 Deinde dicta videntur satis aperte repugnare rationi. Nam verum odium inimicitiae nequit consistere cum vero amore illius personae quae odio habetur, quia amor & odium sibi mutuo contrariantur, ideoque fieri nequit vt eandem personam simul absolute oderim & amem; atqui fieri potest vt iudex reum quem vult pro meritis punire, absolute amet: ergo dici nequit quod eum tunc odio inimicitiae vere oderit. Minor probatur, quia fieri potest, quod reus sit sanguine iunctus ipsi iudici, ideoque aut alias ob causas valde ab eo ametur; & hic nihilominus quia iustitia id exigat, quodammodo coactus ne contra iustitiam peccet, eum merita poena plectat. Quo casu cum iudex ex amore iustitiae velit reo poenam, vult ipsi malum qua ipsi malum est, & rursus cum doleat se debere ei hanc poenam infligere, ipsum necessarium amat; quia ideo de eius poena dolet, quia ipsum amat.

Confirmatur, quia saepe contingit aliquem considerando sua peccata, quibus tam grauitur Deum offendit, ex zelo honoris Dei, & desiderio reparandi laesam ipsius auctoritatem, velle ea in se punire, ideoque graues a se poenas exigere; quo casu vult sibi aliquod malum qua sibi malum, & tamen vere seipsum non odit odio inimicitiae. Quae ex infra dicendis clarius patebunt.

7 Pro resolutione Nota Primò, etsi non possumus vnquam velle aliquod malum, nisi sub ratione aliqua boni, quae in eo aut est aut esse creditur, nos tamen saepe velle aliquod malum etiam qua tale, eod quod in eo etiam sub dicta ratione apprehendatur aliquod bonum siue verum, siue falsum. Patet, quia qui alterum absolute odit, optat ei malum qua ipsi malum est, quia hoc apprehendit sibi bonum, vt mox ostendam. Item qui vult alterum legitime & ex amore iustitiae punire, vult ei malum poenae quatale, quia vult illud quatenus vile est ad puniendum alterius peccatum; nec ad hoc est vile, nisi quatenus est patienti aliqua ratione malum, v.g. priuando eum aliquo bono, aut infligendo ei dolorem, &c. tota tamen ratio hoc volendi est bonum iustitiae, quod ex illa punitione exurgit.

8 Nota Secundo, bonum quod in malo alieno

Coninck de act. supernat.

no appetimus, respectu huius se dupliciter habere posse.

Primò, tanquam effectus respectu suae causae a se omnino distinctae. Quo casu saepe ita appetitur praecise propter illud bonum quatenus est medium ad hoc acquirendum necessarium, vt tamen secundum se displiceat. sicut proiicienti merces e nauis ne ipse alias cum iis pereat, haec iactura secundum se displicet, etsi eam velit, quia necessaria est vt finem siue salutem suam obtineat. Sic quandoque aliqui occidunt suum inuasorem, quia aliter vitam suam seruare nequeunt; & iudex occidit reos, quia aliter iustitia seruari nequit, cum tamen vtriusque horum mors secundum se displiceat.

Secundò, ita vt quis alienum malum apprehendat immediate secundum se sibi bonum; ita vt illud secundum se sibi placeat praecise quia alteri malum est.

Nota Tertio, sicut ex eo quod apprehendimus aliquid in se bonum & dignum amore naturaliter, nisi resistamus, in nobis nascitur quaedam illius complacentia, qua ipsum in se nobis placeat, quaque excitamur ad id prosequendum: ita ex eo quod aliquid apprehendimus, aut nobis, aut rei quam amamus contrarium, atque ita malum, nascitur in nobis quaedam illius displicentia, qua illud in se displicet, quaque excitamur ad hoc auerendum & fugiendum; in qua animi auersione proprie consistit detestatio siue abominatio rei male. Nos enim rem aliquam detestari siue abominari nihil est aliud quam nos eam vt malam auerari. Quamuis abominatio aut etiam detestatio saepe soleat sumi non pro quauis, sed solum pro vehementi animi auersione, qua aliquid tanquam omnino & grauiter malum auerfamur. Absolute tamen loquendo, & sumendo ea verba generaliter, quidquid vere auerfamur, possumus dici id vere detestari ac abominari.

Nota Quarto, etsi bonitas alicuius personae, v.g. scientia aut virtus quae ei inest, sit causa siue ratio formalis cur ipsum amemus; tamen non amamus hanc solum, sed etiam ipsam personam secundum se. Et simili modo in aliis non solum ipsa virtus, sed propter haec etiam personam cui insunt, detestamur, iuxta illud Sapientiae 14. Similiter odio sunt Deo impius & impietas eius. Ratio est, quia bonitas vel malitia sicut efficiunt bonum vel malum, subiectum cui insunt, ita reddunt illud amabile vel odibile.

Sicut tamen dictae qualitates non efficiunt semper sua subiecta omni ex parte bona, aut omni ex parte mala (nam idem homo potest in se simul habere quasdam virtutes, & quasdam vitia; imò quantumuis scateat omnibus vitiis, tamen eius natura secundum se, & vt a vitiis praesentit, bona est) ita nec semper reddunt ea omni ex parte amabilia, aut omni ex parte detestabilia: atque ita quaedam res sunt partim odio sine detestatione; partim a more dignae. Imò quantumuis aliquis sit nequam, ideoque dignus quem detestemur, tamen quatenus est homo redemptus Christi sanguine,

Ecc 3 ne,

Duplex bonum in malo appetitur.

9 Ex apprehensione boni complacentia, ex apprehensione mali auersio naturaliter excitatur.

Abominatio in quo consistit.

10 Bonitas & malitia personae sunt causa cur eam secundum se amemus aut oderimus.

Sap. 14.

11

Quaedam partim amore, partim odio dignantur.

Homo nunquam omni ex parte odibilis.

Nequeo eundem simul amare & odisse.

Yossam aliquid velle malum qua ei malum est, & simul eum amare.

In malo qua tali potest reperiri ratio boni.

Puniens vult poenam qua mala est.

ne, præsertim quamdiu est in hac vita, est amore dignus.

12. Ex quo sequitur, quamdiu amor aut odium alicuius in nobis moderata sunt, nos eos, quos amamus aut odimus, non semper absolute & sub omni ratione amare aut odisse; sed sæpè sub vna ratione amare, & sub alia auerfari aut improbare. sic detestamur peccatores quia tales; & eos amamus quia homines ad æternam beatitudinem creatos, & optamus eos à vitii conuersos hanc consequi. Quandoque tamen contingit illa immoderate excrefcere, & nos impellere vt amari etiam vitia probemus, aut eorum quos odimus bona auersemur, eosque simpliciter & omni ex parte oderimus.

Amor & odium immoderata efficiunt vt vitia amemus, & bona oderimus.

13. Nota Quintò, quòd, sicut amor personæ, quando hanc verè secundum se amamus, efficit vt eius bona qua talia, siue præcisè quia ei bona sunt, & quamuis nullum aliud inde commodum nobis expectemus, iudicemus nobis esse amanda & quodammodo ad nos pertinere, ita vt ea apprehendamus ac si essent propria nostra bona, atque ita non aliter excitemur ad ea prosequenda, ac illi optanda ac procuranda, quam si verè nostra essent: ita similiter verum & absolutum odium, quo aliquem tanquam nobis inimicum prosequimur, efficit vt eius mala apprehendamus tanquam nobis bona præcisè quia ipsa mala sunt, etiam si nullum aliud commodum nobis inde sequatur, & consequenter efficit vt illa sub illa ratione amemus. Sic diabolus & nobis & Deo optat & quantum potest procurat malum, præcisè quia nobis aut Deo malum est, etsi sciat se inde nullum aliud commodum posse consequi. Vnde etiam quidam suis inimicis & optant & procurant interitum cum suo euidenti periculo, sine spe alterius commodi, & verum credunt illud Deianitæ apud Senecam in Hercule Oetæo: *Felix iacet* (scilicet occisus) *quicumque, quos odit, premit*, scilicet sub se interfectos.

Odium efficit alienum malum vt bonum apprehendi.

Seneca.

14. Ex quo sequitur, quòd, sicut quia nobis bona per se & præcisè quia nobis bona sunt amamus, ideo ea sine mentura siue sine fine amamus, ita vt quantumuis multa accedant, adhuc plura nobis optemus; præsertim quando est spes ea obtinendi: ita nos etiam sine mensura optemus bona ei, quem vero amore amicitie amamus: & sine mensura mala optemus ei, quæ absoluto odio inimicitie prosequimur; quia tam huius mala qua talia, quam illius bona qua ipsi bona, apprehendimus tanquam quædam nostra bona. Quia tamen humana natura ex se ad humanitatem & misericordiam erga homines miseros affectum inclinatur, raro odium est tam ingens vt omnè humanitatis sensum extinguar; ideoque in grauissimis inimicorum malis etiam ipsos inimicos sæpè aliqua subit miseratio: atque ita eorum pœnis satiantur. Quando tamen odium est valdè ingens, vt contingit in dæmonibus respectu nostri, & in multis etiam hominibus adhuc viuentibus, nunquam vllis inimicorum pœnis satiatur. Et hoc per se omni vero odio inimicitie conuenit; atque ad eò quando quis eius quem ita odit satiatur pœnis, hoc fit quia

Raro odium omnem commiserationem excludit.

Ami, omni...

odium naturali ad commiserationem inclinatione hac ex parte vincitur. Et ex his erit facile definire & naturam vtriusque odij, & differentiam inter se.

CONCLUSIO. Odium abominationis consistit in quadam animi auerfione, qua aut rem aut etiam personam aliquam, tanquam nobis, aut rei, aut personæ à nobis amatae contrariam, & qua talem auerfiamur & refugimus, aut etiam cupimus non esse. Odium verò inimicitie proprie est, quo alicui personæ quam detestamur volumus malum, præcisè quia ipsi malum est, hoc ipsum qua tale præcisè apprehendentes tanquam nostrum bonum, sine vlllo alio nostro commodo quod ex eo possimus consequi, iuxta dicta n. 13.

Priorem partem apertè tradunt Auctores initio dubij citati, & patet ex dictis num. 9. vbi ostendi abominationem (quæ idem est cum odio abominationis) nihil esse aliud quam vehementem animi ab aliqua re auerfionem.

Secundam partem videtur tenere Salas supra num. 35. & alij. Et quidem omnes admittunt tale odium esse quidem verum odium inimicitie; alij tamen negant illud solum esse odium inimicitie, voluntque talem esse omnem voluntatem qua volumus alicui malum qua ipsi malum est, etsi hoc ob alium finem honestum velimus. Sed hoc non sufficere ad verum odium inimicitie, sed requiri vt velimus alicui malum præcisè quia ipsi malum est, in hoc stendo, siue nullum aliud commodum nobis inde expectando, patet ex dictis num. 5. & 6. vbi attuli incommoda quæ ex illa sententia sequuntur.

Confirmatur vtraque pars conclusionis, quia hac ratione & non aliter apertè patet, qua ratione odium abominationis directè opponatur amori concupiscentiæ, & odium inimicitie amori amicitie: nam sicut priore amore amo aliquam rem proprie quia mihi aut amico commoda, ita priore odio auerfor aliquid præcisè quia mihi aut rei vel personæ amatae contrarium. Item sicut vt aliquem amem amore amicitie, necessariò volo ei bonum præcisè quia ipsi bonum, sine respectu ad aliud commodum inde consequens, siue ita vt bonum amici qua tale appetatur propter se, non autem pure propter aliud, sicut amatur bonum equi aut famuli propter bonum ipsius domini. Ita vt odium aliquem vero odio inimicitie, dico necessariò requiri, vt velim ei malum præcisè qua ipsi malum est, ita vt ipsius malum qua tale propter se appetam, quatenus id qua tale apprehendo vt meum bonum, iuxta dicta n. 13.

Confirmatur secunda pars Secundò, quia referendo malum alterius volitum ad alium finem, possum alicui velle malum qua ipsi malum, referendo hoc ipsum ad ipsius bonum, atque ita eodem ipso actu implicite eum amare: ergo vt aliquem oderim odio inimicitie, non sufficit quòd velim ei malum qua ipsi malum; sed necesse est vt illud velim propter se, siue propter bonum secundum meam apprehensionem ei intrinsicam; & non solum propter bonitatem ei extrinsecam. Consequentia patet, quia

quia non possum aliquid eodem actu verè odisse & amare.

Antecedens probatur, quia pater flagellans filium ut ipsum hac ratione à peccato deterreat, & ad bonum compellat; vult ei verbera qua dolorifera, & consequenter quatenus ei sunt mala; nam hac ratione continent malum pœnæ: quia tamen pater hac ratione intendit magnum filij bonum, eodem illo actu eum verè amat, quia implicite vult ei bonum sine comparatione maius eo malo quod ipsi vult; nec vult ei malum, nisi quatenus ad illud bonum obtinendum est necessarium.

19 Ex dictis patet Primò, odium inimicitia semper supponere, atque ad eò secum coniunctum habere odium abominationis erga inimicum; nam id eò malum alterius qua tale præcisè apprehendimus nobis bonum, ac illi optamus, quia ipsum auerfamur; aliàs id numquam factum.

10 Secundò, quando alterius malum etiam qua ipsi malum non optamus propter se, sed propter finem ab eo distinctum, eiusmodi voluntatem non semper continere aliquod odium erga eum cui id malum optamus; nam, ut ostendi, potest cum vero & absoluto ipsius amore consistere, imò ex hoc proficisci. vnde vltimus sequitur, quando siue Deus, siue aliquis homo iudex ex amore iustitiæ vult reo infligere meritas pœnas, hunc affectum sub hac præcisè ratione non continere vllum odium erga reum.

Confirm. quia Deus habet eiusmodi voluntatem erga viros sanctissimos & sibi dilectissimos hinc decedentes cum aliquo leui peccato veniali, quibus ita vult malum pœnæ; & tamen non potest dicere illos villo modo odisse.

21 Patet Tertio, qua ratione odium inimicitia differat à cupiditate vindictæ, quia scilicet quantumvis hæc irrationabilis aut etiam iniusta sit, tamen proponit sibi quandam speciem iustitiæ seruandam, & quandam aequalitatem ponendam inter peccatum quod verè aut falsò imputat alteri, & malù quod cupit ei infligi; vnde hoc non optat propter se, sed quatenus id apprehendit necessarium ut illa aequalitas ponatur, siue ut illius peccatum condignè puniatur. Odium verò optat inimici malum propter se, & tamquam immediatum suum bonum; ideoque ex se id optat sine mensura & infatigabiliter, iuxta dicta supra.

Ex quo patet, illud odium hac ratione multò magis differre à desiderio vindictæ procedente ex vero amore iustitiæ, quale est in iusto iudice.

22 Sequitur Quartò, Deum nullum hominem vel angelum odisse odio inimicitia, quia, etsi aliquos propter suam iniquitatem detestetur, atque ad eò oderit odio abominationis, ut infra ostendam, ideoque etiam si ex amore iustitiæ velit illis malum, tamen nullius malù vult propter se, siue non referendo hoc ad alium finem ab eo distinctum. Quia, ut infra ostendam, malum sub hac ratione non potest rationabiliter appeti, atque ita talis appetitus neque eadere in Deum. His adde, quòd si Deus odisset aliquem verò odio inimicitia, vellet ei malum si-

ne vlla mensura, & consequenter tantum quantum ei inferre potest. quod absurdum est. Et hæc est aperta sententia D. Thomæ lib. 1. contra Gentes cap. 96. vbi docet, Deum nullam creaturam verò odio prosequi: loquitur enim de odio inimicitia. Sic etiam intellige illud Sapientia 11. de Deo: *Nihil odisti eorum, quæ fecisti*; scilicet odio inimicitia: agit enim ibi Sapiens de affectu Dei erga peccatores, docetque cum quantumvis hos puniat, tamen hoc non facere ex odio erga eos; cum quantum est ex se omnes homines diligit omniumque misereatur, optans eorum penitentiam & salutem, ut in præcedentibus dicitur, atque ex solo amore iustitiæ, ne hæc contemnatur, aut ne hanc videatur omnino neglexisse quasi coactum ipsis pœnas infligere. Quibus consonat illa vox Dei apud Isaiam cap. 1. vers. 24. *Hec consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis.* Vbi ostendit se vehementer dolere, quòd ludæorum peccatis compellatur eos punire, & ita satisfacere suæ iustitiæ. Sic etiam facile conciliatur locus ex Sapientia iam citatus cum cap. 14. vers. 9. vbi dicitur: *Similiter autem odio sunt Deo impius & impietas eius.* Vbi agit de odio abominationis, quod potest esse honestum, atque ad eò reperiri in Deo.

D V B I V M II.

Vtrum aliquis possit Deum odisse?

23 D. Ius Thomas 2. 2. quæst. 34. art. 1. respondens huic difficultati docet Primò, Deum spectatum præcisè secundum se sibi que intrinseca non posse ab villo haberi odio; quia odium necessariò tendit in aliquod obiectum apprehensum ut malum: Deus autem secundum supra dicta præcisè consideratus nihil continet quod possit apprehendi ut malum.

24 Secundò, neminem etiam posse odisse Deum consideratum præcisè quatenus est nobis auctor vitæ, intelligendi, beatitudinis, aut similitum. quia sicut hæc non possumus per se odisse, ita nec possumus odisse Deum præcisè quia nobis hæc largitur.

Dices, Multi, ut patet in damnatis & alijs volentibus se occidere, oderunt vitam suam, & omnimodo cupiunt delinere viuere, ac etiam numquam vixisse: ergo possunt odisse vitæ auctorem & conservatorem.

Respondeo, tales non odisse suam vitam secundum se consideratam, sed solum quatenus est connexa multis miserijs, quas durante vita nequeunt effugere, atque ita non possunt odisse Deum quatenus est præcisè auctor vitæ, sed solum quatenus consecutiue hanc conservando eos necessitat eas miserijs pati. Et Deum hac ratione posse odio haberi D. Thom. etiam docet.

25 Docet Tertio, quosdam odisse Deum ratione quotumdam effectuum ipsius, quos ipsi oderant. ut quia vetat ac punit peccata, quæ ipsi amant; aut quia apprehendunt eum ut causam miserationum quas patiuntur. & sic eum oderunt multi homines impij, & præcipue damnati in inferno.

D. Thom.

Sapient. 11.

Quo sensu Deus nullà oderit & tamen oderit impium.

Deus aliquo modo inuitus & coactus malos punit. 1. 2. 1.

Sap. 14.

23 D. Thom.

24

D. Thomas.

25

inferno. Idque primò odio abominationis, qua eum tanquam sibi repugnantem ac contrarium auerantur; ex quo nascitur apprehensio, qua ipsius malum qua tale, tamquam suum bonum apprehendant, ideoque ex odio inimicitia hoc ei optent. Sic demones optant & procurant hominum peccata & damnationem, præcisè quia hæc cedunt in iniuriam Dei, & ita sunt quoddam Dei malum, quantumvis nullum aliud commodum sibi inde sperent.

26
Caiet. in.
Impij ode-
runt verè
ipsum Deū.
S. Thom. 2.

Vbi Nota cum Caietano in dictum art. etsi tota ratio cur impij Deum oderint, sint eiusmodi alij ipsius effectus, tamen ipsi non solum hos oderunt, sed etiam ipsum Deum quatenus horum est causa. Nec hoc D. Thom. negat, sed solum Deum posse odio haberi præcisè secundum se consideratum, sine respectu ad eiusmodi effectus; siue rationem formalem, qua illi mouentur vt oderint Deum, non posse esse aliquid Deo omnino intrinsecum, sine respectu ad eiusmodi effectus; atque ad eod Deum non posse vilo modo haberi odio, si non apprehenderetur causa talium effectuum.

27

Docet Quartò, fieri nullo modo posse, vt ij qui Deum clarè vident hunc oderint, quia nihil in eo possunt videre quod ipsos ad Deodiu moueat. Quod satis clarum est considerando præsentem eorum statum, & Dei decretum, quo statuit tales ita in æternum beare, vt nihil vnquam aduersi passuri sint.

Sed difficultas est, vtrum videns clarè Deum possit de potentia absoluta constitui in ijs circumstantijs in quibus possit odisse Deum.

28

Quidam id affirmant. Primò, quia Deus posset aliquem eleuare ad claram sui visionem solum pro aliquo tempore, qui postea rediturus ad hanc vitam esset peccaturus mortaliter, & ita æternum damnandus: possetque Deus hoc ei reuelare. Imò posset Deus alicui existenti in peccato mortali, aut etiam patienti pœnas inferni, nec peccatum remittendo, nec eas pœnas aliter relaxando, concedere pro aliquo tempore sui visionem, & interim ei reuelare quod statim post æternum deberet pœnas damnatorum pati. nec enim potest hic ostendi vlla implicancia. Ergo tales in ijs circumstantijs possent Deum clarè à se visum odisse. Consequentia patet, quia tales possent apprehendere Deum vt sibi contrarium, sicut damnati eum apprehendunt; & consequenter cum clara Dei visio ex natura sua neminem necessitet ad amandum Deum, possent illi Deum odisse. Pro hac sententia citatur Holcot in suis determinationibus quæst. 9. art. 3. Item Gabriel in 1. d. st. 1. quæst. 6 art. 2. & Supplementum eius in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 3. dub. 5. Sed neutro loco hoc dicitur, nam in priore, conclus. 4. Gabriel solum dicit, videntem Deum, quando hic ei reuelaret ipsum hac visione perpetuo priuandum, posse suam voluntatem conformando diuinæ nolle videre Deum pro eo tempore, quo Deus vult eum sua visione priuare. Supplementum verò eius satis intricatè loquitur, & solum videtur dicere, videntem Deum

Holcot.
Gabriel.
Supplem.
Gabriel.

posse eum non amare, si Deus eum eo nolite concurrere, aut eum ad hoc alia ratione non impellat; ex quo non sequitur, ipsum posse odisse Deum.

Vt hæc difficultas possit melius discuti, primò videndum vtrum videns clarè Deum, ex vi huius visionis necessiteretur ad eum amandum, ita vt ipsi sit impossibile non amare Deum super omnia.

Scorus in 4. dist. 49. q. 6. id negat: putatque videntem Deum solum ab extrinseco necessitari vt continenter amet Deum, atque ita fiat in peccabilis; scilicet quia Deus eius voluntatem ad continuationem sui amorem impellit: quo impulsu cessante putat illum posse cessare ab amore, & de facto peccare, aliquid inordinate amando. Eum communiter tota eius schola sequitur; & idem videtur docere Supplementum Gabrielis supra. Ratio eorum est, quia voluntas est intrinsecè libera, & per illam visionem in se non mutatur: ergo illa non obstante manet libera, & consequenter potens ab amore cessare.

CONCLUSIO I. Videns clarè Deum ab intrinseco ex vi ipsius visionis necessitatur eum quantum potest amare, ita vt ipsi omnino impossibile sit Deum non amare. Ita D. Thom. 2. 2. q. 4. art. 4. & q. 5. art. 4. & cum eo longè maior pars Theologorum.

Probat, quia omne bonum, præsertim si sit notabile, nec vllam rationem mali in se habeat, voluntati clarè propositum, allicit hanc in sui amorem, & eo vehementius, quo ipsum est maius magisque amabile; ita vt quando voluntati proponitur aliquod magnum bonum sub ratione valde amabili, ipsa naturaliter ita in eius amorem rapiatur, vt sibi debeat inferre vim, si velit ab eo abstinere: ergo poterit dari tam ingens aliquod bonum, quod voluntati clarè sub ratione amabili propositum eam tam vehementer trahat, vt nequeat resistere, atque ad eod necessitè illud amet. Quod si vllum tale dari potest, certum est tale esse Deum clarè visum, qui omnem bonitatem etiam imaginabilem in finibus superat.

Antecedens patet clarè experientia; experimur enim quædam bona creata ab intellectu vehementius apprehensa nos ita in sui amorem rapere, vt non possimus huic tractioni diu resistere, nisi intellectum auerendo.

Consequentia probatur Primò, quia voluntas nostra habet finitam vim in resistendo bono ita allicienti: ergo poterit aliquod dari, quod eam tam vehementer alliciat, vt ipsa resistere nullo modo possit: quia omne finitum à fortiori superari potest.

Confirmatur, quia potest dari tentatio tam vehementer nos alliciens ad amorem inordinatum alicuius rei creatæ, vt sine gratia voluntatem confortante nequeamus ei resistere, vt communiter Theologi docent, & probant in materia de gratia: atque hoc esse falsum, si quantumcumque magno bono, & quantumvis vehementer ad sui amorem allicienti, possemus naturaliter resistere: quia cum tota vis tentationis consistat in illa allectione ad concessum, si huic possemus

semus resistere, possemus resistere tentationi) ergo potest dari aliquod bonum tam vehementer voluntatem ad sui amorem alliciens, ut hæc nequeat resistere: & consequenter necessariò tale bonum est Deus clarè visus, cuius bonitas in finitibus superat omne bonum creatum, & per claram sui visionem vehementius ut amabilis apprehenditur, quam vllum bonum creatum possit à nobis ut amabile apprehendi.

33 Confirmatur, quia negare nullo modo possumus quin Deus clarè visus aliquo saltem modo & quidem notabiliter voluntatem ad sui amorem alliciat, ita ut opus sit ut ipsa aliquam sibi vim afferat ut ei tractioni de facto resistat continendo se ne Deum amet: atqui hoc ei est omnino impossibile: ergo necessariò eum amat.

34 Maior est clara, quia, ut quotidie experimur, aliqua bona creata nos ita in sui amorem trahunt, ut debeamus nobis adferre aliquam vim ut resistamus; quanto magis id poterit Deus clarè visus. Minor patet, quia vti d faceret deberet id efficaciter velle facere, & consequenter deberet in ea desistentia ab amore videre aliquam rationem boni & quidem notabilem, ob quam vellet ab eo amore desistere; quia nihil possum velle, præsertim efficaciter, nisi aliqua ratio boni me ad hoc moueat; imò cum, ut iam ostendi, videnti Deum sit ut minimum difficile ab eius amore desistere, necessariò requiritur ut quis in ea cessatione apprehendat notabile aliquod bonum ut eam efficaciter possit appetere: atqui cum videnti Deum sit summè delectabile eum amare, atque ita de ipsius bono delectari, nec vllam videat in eo amore ratione mali, nulla potest ei occurrere causa cui iudicet bonum esse ab eo cessare, & consequenter non potest hoc efficaciter velle.

Nulla videnti Deum potest occurrere ratio cur velit ab ea visione desistere; id eoque id velle nequit.

35 Dices, Poterit velle cessare ut ostendat se esse liberum. Sed contra, cum clarè videat omni ratione melius & delectabilius sibi esse in eo amore persistere, quam ita suam libertatem ostendere, nec hoc posse esse utile nisi ut se ea oblectatione quam ex eo amore percipit, priuet, nulla est ratio cur illum ostensionem apprehendat ut hinc & nunc sibi bonam.

36 Dices Secundò, hæc vera quidem esse in Beatis de sua beatitudine omnino securis, secus tamen fore in vidente temporaliter Deum, cui hic reuelaret ipsum paulò post reuersurum ad vitam, & ob peccata, quæ commissurus esset, æternùm damnandum; quia hic posset apprehendere Deum ut causam tanti sui mali futuri, & sibi aduersantem, & consequenter posset eum apprehendere ut sibi malum ac non amabilem, sed potius odibilem.

Respondeo talem apprehensurum necessariò Deum, non solum secundùm se, sed etiam in eo factò summè bonum, atque ad eò etiam dignum amore: nam clarissimè videret Deum futuram illam punitionem nullo modo ex se, aut ex vllò odio ipsius puniendi velle, sed ex solo amore iustitiæ, & ipsius puniendi peccatis quodammodo compulsum: ut quæ non nisi derogando aliquo modo suæ iustitiæ nequit

relinquere impunita. Atque ita talis dictam punitionem nullo modo Deo, sed sibi suæque in iustitiæ imputaret, qua voluntariè Dei auctoritatem violando, eius iustitiæ ad suam punitionem compelleret.

37 CONCLUSIO II. Fieri nullo modo potest, ut quis simul Deum amet super omnia, eumque oderit. Hanc credo esse communem & negari non posse. Quia amare Deum super omnia, eumque odisse dicunt apertam inter se repugnantiam, non solum contrarietatis, sed etiam contradictionis, nam vtrumque negationem alterius includit.

Adde, omnem peccantem moraliter necessariò præponere aliquid Deo, siue aliquid magis amare quam ipsum Deum, nam mauult illud peccando consequi, quam n Dei amicitiam conseruare, atque ita hoc ipso definit amare Deum super omnia: omne autem odium Dei est peccatum mortale.

38 Ex quo patet longè esse aliam rationem tristitiæ, quæ etsi naturaliter nequeat consistere cum gaudio beatifico; tamen supernaturaliter etiam valdè intensa cum eo consistere potest, ut patuit in Christo tempore passionis. Sed inde nullo modo sequitur, odium Dei diuina virtute posse consistere cum eiusdem amore super omnia; tum quia gaudium & tristitia cum respiciant diuersa obiecta, non dicunt inter se repugnantiam contradictionis, sicut eam dicunt dictus amor & odium Dei. Tum etiam quia tristitia potest esse absolutè bona ac laudabilis, adeoque Deus potest ad eius productionem singulariter concurrere: secus est de odio Dei, ad quod hic nequit supernaturaliter concurrere.

39 CONCLUSIO III. Fieri nullo modo potest ut videns clarè Deum ipsum oderit. Ita D. Thomas citatus n. 27. & cum eo omnes eius interpretes. Est etiam apertè Scoti, quin 2. dist. 6. qu. 2. num. 13. putat ne quidem viatorem posse Deum odisse, sed solum posse odisse aliquos eius effectus. Quare puto iam nullum esse Theologum qui hanc neget.

40 Sequitur apertè ex dictis. Nam cum videns clarè Deum eum necessariò amet quantum potest: item cum odium Dei nequeat vllò modo cum eiusmodi amore consistere; apertè sequitur, videntem Deum non posse hunc odisse.

Dices Primò, Deus potest tali subtrahere concursum necessarium ad sui amorem, quo casu ille non poterit Deum amare: ergo poterit eum tunc odisse.

41 Secundò, quia, ut docet Molina i. p. qu. 14. a. 13. disput. 18. memb. 4. §. Illud deinde. Deus potest voluntatem Beati ita interiùs corroborare, ut non necessitetur ad amandum Deum, & consequenter ut possit aliquid à Deo vetitum tanquam sibi bonum apprehendere, ac id appetendo peccare: ergo in tali casu videns Deum poterit eum odisse. Antecedens probatur, quia videns clarè Deum, sicut naturaliter necessitetur ad eum summè amandum, ita etiam necessitetur ad ananda ea omnia quæ videt Deo placere, & ad eius honorem promouendum multùm confesse,

Cur tristitia possit potius consistere cum gaudio, quàm odium Dei cum eiusdem amore.

39 D. Thom.

Scoti.

Molina.

& consequenter necessitatur vt de his nullo modo tristetur, quantumuis cum proprio incommodo coniuncta sint: atqui supernaturaliter fieri potest, vt videns clarè Deum valdè tristetur de quibusdam sibi incommodis, quæ videtur Deo ita placere, & ad eius honorem conferre: ergo similiter fieri potest vt non necessitetur amare Deum.

41 Ad primum, nego consequentiam: quia, etsi talis actu non amet Deum ob defectum concursus necessarij, tamen ratione visionis beatificæ manet ad illud in actu primo continuè determinatus; non minùs quàm corpus graue, quod obstante impedimento nequit descendere, ex se manet in actu primo ad hoc determinatum, & consequenter etiam ad non ascendendum. quare sicut hoc non obstante illo impedimento nequit nisi in aliquem motum descensionis repugnantè: ita videns clarè Deum quantumuis ob defectum concursus impediatur eum amare, nequit tamen nisi in aliquem actum amori Dei repugnantem.

42 Ad secundum, quidquid sit de antecedente quod grauem habet difficultatem, quæ paucis explicari nequit, & à plurimis negatur, nego consequenter. nam etsi talis eo casu posset appetere aliquod bonum sibi veritè, & ita definire amare Deum super omnia; nullo tamen modo posset odisse Deum, quamdiu eum clarè videret. Nam fieri posset vt videns Deum rem sibi veritè apprehenderet sibi valdè bonà, v.g. si Deus ei præciperet vt per multa annorum millia sustineret grauissima tormèta cum summa tristitia, qualem in horto expertus est Christus; talis autem in casu illius antecedentis, sicut illorū passionem apprehenderet vt vehementer graue malum, ita apprehenderet eorum fugam vt ingens valdè bonū, atque ita posset hanc contra Dei voluntatem appetere, præsertim si crederet se ea etsi cum peccato efficaciter vitare posse; & postea eiusdem peccati per penitentiam veniam impetrare, atque ita in ea fuga apprehenderet magnam ratione cur appeti posset.

Contra verò cum clarissimè videret, & vehementissimè etiam apprehenderet Deum sub omni ratione ipsi competenti, atque adeò etiam quatenus est iustus vindex peccatorū, esse summè bonum & amabilem; non posset eum vlla ratione apprehendere dignum odio siue odibilem, & consequenter non posset eum odisse: quia sicut non possum aliquid amare nisi apprehensum sub ratione amabilis, ita nihil possum odisse nisi apprehensum sub ratione odibilis.

43 Ex quibus patet solutio argumentorum quæ attuli n. 28. Nam etsi concedamus, fieri posse quæ ibi supponuntur, negandum tamen erit fieri posse, vt videns Deum eum oderit, quia etiam in tali casu necessariò apprehenderet eum vt summè amabilem, & nullo modo odibilem; & consequenter nequibit eum odisse, sed naturaliter ex vi illius visionis determinabitur vt eum summè amet, atque adeò eum de facto summè amabit, nisi subtractione concursus aliaue ratione ab eo impediatur.

44 Ex dictis sequitur, odium Dei inter omnia peccata ex genere suo esse longè grauissimum.

Odiū est
grauissimū
peccatū.

Primo, quia directissimè repugnat summæ bonitati, hominiquè voluntatem penitus ab ea auertit. Secundo, quia qui odit Deum expressè ac directè vult summum malum, scilicet Deum non esse, eiuè malè esse. quo nihil peius cogitari potest. Secundo, quia, sicut, vt ostendi disp. 21. dub. 5. illavirtus est perfectissima ac optima, quæ voluntatem nostram perfectissimè ac maximè vniuersaliter primæ suæ regulæ, scilicet diuinæ voluntati, conformat, quod facit amor Dei super omnia; ita illud peccatum est pessimum, quod voluntatem hominis maximè, directissimè ac vniuersalissimè ab eadem regulæ auertit, ac ei difformem facit: tale autem est odium Dei, quod ex se directissimè, efficacissimè ac vniuersalissimè voluntatè hominis incitat ad faciendum ea omnia quæ Deo displicent, atque ita primæ nostræ regulæ aduersantur, & quatenus ei displicent ac dictæ regulæ aduersantur.

Nota D. Thomam 2. 2. q. 34. art. 2. ad 1. docere, odium Dei esse peccatum in Spiritum sanctum, quia fit ex certa malitia; quod verum est si omne peccatum quod fit ex certa malitia, vocet peccatum in Spiritum sanctum, prout merito vocari potest, quia sic directè aliquo modo repugnat summæ bonitati, quæ appropriatur Spiritui sancto: & hac ratione odium Dei sicut maximè repugnat bonitati Dei, ita est maximum & quidem propriissimè peccatum in Spiritum sanctum. Si verò loquamur præcisè de peccato in Spiritum sanctum, de quo loquitur Christus Matthæ 2. 32. & Marci 3. 29. tunc peccatum in Spiritum sanctum dicitur sola oppugnatio agnitæ veritatis, qua miracula in confirmationem fidei facta, aliqui calumniabantur fieri vi diabolica, prout tunc Pharisæi calumniabantur miracula Christi, vt fusiùs ostendi tom. 2. de Sacrament. disp. 2. dub. 1. n. 8. Et hac ratione odium Dei non est formaliter peccatum in Spiritum sanctum, sed radicaliter, quatenus sæpè est huius causa; eo què peius est magis què irremissibile; quia voluntatem magis elongat à Deo, eiusque bonitati se opponit: atque ita quantum est ex se præcludit omnem viam, qua homo ad Deum possit conuerri: quamuis non tollat homini libertatem, qua per gratiam Dei conuerri possit, si velit. quare absolutè loquedo non est omnino irremissibile, quamdiu homo est adhuc in vita, ac ratione vitur: sicut nec vllum aliud peccatum, vt ostendi loco supra citato.

D V B I V M I I I.

Utrum omne odium proximi sit peccatum?

D. Thomas 2. 2. q. 34. a. 3. docet, esse illicitum odisse proximum secundum ea quæ habet à Deo, scilicet gratiam & naturam; licet tamen nos eum odisse, secundum ea quæ habet à se, aut à diabolo, scilicet vitia & peccata.

Quæ duplicè possunt habere sensum. Primo, vt illud secundum ea, significet rationem formalem odij; ita vt quis oderit proximum, quia à Deo naturam & gratiam accepit, qua ratione diabolus homines odit. Et clarum est tale odium semper esse graue peccatum; nam nascitur ex odio Dei.

Dei. Secundo, illud *secundum* est, potest significare solum obiectum materiale odij, ita scilicet ut quis oderit quidē verē ipsam personā proximi, non tamen propter se, sed propter vitia quæ in se habet, aut propter iniuriā ab eo acceptā.

47
Loren.
D. Thom.

Lorca autem in commentariis in illum art. & quidam alij intelligunt D. Thomam in secundo sensu, docent quæ absolute esse peccatū, proximum etiam hoc modo odisse, nec vllum casum excipiunt; atque ita videntur velle id nulla vquam ratione licitū esse. Probat, quia D. Thomas ibidem subdit. *Sed ipsam naturam ac gratiam fratris non potest quis habere odio sine peccato.* vbi videtur equiparare odium naturæ proximi, & odium gratiæ ipsi à Deo datæ: atqui nunquam licet in eo odisse gratiam ipsi à Deo datam: ergo nec naturam.

48
Maldon.
Salmeron.

Contra verò Maldon. in c. 5. Marth. n. 21. & Salmeron to. 5. tract. 42. aperte insinuant nos licitē aliquādo aliquos odisse: nam docēt Iudæis fuisse permissum tanquam omnino licitum ac rationi conforme, quāsdā gentes odisse, scilicet Ammonitas, Chananæos, & postea etiam Samaritanos. vnde etiam Ecclesiasticus c. 50. v. 29. loquens in persona Iudæorum, docet se odisse Iudæos, Philistæos & Samaritanos, quæ referens Salmeron dicit id tunc fuisse licitum. Item Toletus in Summa l. 4. c. 11. n. 1. expressē docet, licere aliquando aliquos odisse ob suam iniquitatem. Probatq; ex illo psalms 118. v. 113. *Iniquos odio habui, & legem tuam dilexi.* vbi Propheta testatur se ex amore legis odisse iniquos, scilicet propter suam iniquitatem, qua legem violant; aperte ostendens id esse laudabile.

Ecl. 50.

Toletus.

Psal. 118.

49

Sapient. 14.

Luce 14.

Confirmatur Primò, quia habendo hoc modo impios odio imitatur ipsum Deum, de quo dicitur Sap. 14. 9. *Similiter autem odio sunt Deo impius & impietas eius.* vnde etiam Christus Luc. 14. ait: *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem, &c. non potest meus esse discipulus.* vbi iubemur odisse etiam nobis conianctissimos, si nos impediānt ne seruiamus Deo.

Dices, Deum non odisse personas, sed solum vitia earum, & similiter solum iubere ut hæc præcisè oderimus. Sed hoc non satisfacit. Nam Sap. 14. expressè dicitur Deum odisse non solum ipsam impietatem, sed etiam ipsum impium.

Sapient. 14.

Confir. Secundo, quia omne malum qua tale honestè habetur odio: atqui non solum ipsa impietas, sed etiam ipse impius, sicut absolutè impius est; ita est verè & absolutè malus: ergo qua talis honestè odio habetur.

50

Pro resolutione Nota Primò, nos eandē rem sub vna ratione posse amare, & sub alia odisse siue auerfari. Sic æger amarā medicinā qua talē auerfatur, & simul qua effectiua sanitatis amat.

Secundò, odium aliud esse inimicitiae, quo alicui volumus malum quatenus ei malum, idque propter se, siue non referendo id in alium finem. Aliud verò esse abominationis, quo aliquam rem aut personam tamquam aut nobis aut amicis contrariā auerfamur, quod fieri potest et si nihil mali ipsi velimus; sed solum fugiamus eius præsentiam ac conuersationem.

51

Tertiò, quando moderatè aliquem auerfamur, nos eum auerfari præcisè qua malum; ita ut

sæpè eum simul sub alia ratione amemus, ut dixi supra n. 12.

Quartò, quod ad rem præsentem spectat, magnum esse discrimen inter hominis mali naturam & personā, nam actiones & passionēs sunt suppositorum, ita ut ab his, aut ab habitibus bonis vel malis per eas acquisitis, ipsa natura propriè non denominetur bona vel mala, sed ipsa persona, siue homo cui ea insunt, dicitur bonus vel malus. Hinc quantumvis homo scateat vitiis, ob quæ possit concipi odibilis, sicut tamen eius natura ideo non dicitur mala, ita nec odibilis. Multò minus habitus boni, quos fortè talis in se habet, possunt ideo dici odibiles.

A vitis non natura, sed sola persona dicitur mala

Quintò, valdè diuersum esse odium quo odimus alicuius iniquitatem, quatenus hæc est quoddam malum ipsius iniqui; aliud verò quo eam odimus, quatenus est quoddam malū nostrum aut ipsius Dei. nam prius odiū supponit apprehensionem, qua persona iniqui apprehenditur ut omnino distincta à sua iniquitate, & secundum se bona; ac nascitur ex huius actuali amore, secundum verò nascitur ex amore Dei vel nostri, & facit nos apprehendere ipsum iniquum tanquam causam suæ iniquitatis, eaq; infectum, adeoque constituentem cum ea vnum compositum, atque ita tanquam nobis aut Deo malum, & hac ratione detestabilem; & hac ratione ipsa impietas nata est nobis ingenerare quandam auersionem, ab ipso impio qua talis est.

Ex quo sequitur, prius illud odium nullo modo posse dici odium ipsius peccatoris, sed solius peccati, cum potius sit verus amor ipsius peccantis, saltem implicitus. Confirm. quia qui odit morbū quatenus est malus ipsi ægroto, per hoc nullo modo potest verè dici odisse ipsum ægrotum, sed absolutè eum amare: ergo similiter qui odit peccatum alicuius quatenus est malum peccanti, per hoc nullo modo potest dici odisse peccatorem; sed debet absolutè dici eum amare. Quare Scripturæ quæ dicunt Deum aut Sanctos odisse impios, nullo modo possunt intelligi de priore odio, sed necessariò intelliguntur de secundo.

CONCLUSIO I. Semper est illicitum odisse aliquem verò odio inimicitiae. Hæc est aperta sententia D. Thomæ supra, & ut puto, communis eorum, qui hoc odium definiunt, prout id definiunt supra dub. 1. n. 15.

53

Probat, quia malum alterius qua tale præcisè & propter se nō est rationaliter appetibile, quia ut sic nullam habet rationem veri boni: atqui odium inimicitiae hoc modo appetit alterius malum; ergo irrationabiliter id facit. Confirm. quia, ut ostendi nu. 13. & seqq. tale odium semper nascitur ex immoderato odio abominationis, & quantum est ex se vult alteri malum sine vlla mensura: ergo semper est immoderatum, irrationabile ac malum. vnde etiam n. 22. ostendi id non posse reperiri in Deo.

Ex quibus patet, nos ne quidē damnatos hoc odio licitè odisse, sicut nec Deus eos ita odit.

CONCLUSIO II. Illicitè aliquem odimus qua hominem, ipsiusque naturam secundum se, aut gratiam aliaque bona quæ in se habet: nam cum hæc secundum se bona sint, & Dei dona, nō sunt

ratio-

rationabile objectum odij. nam etsi vitia hominis hunc reddant malum & odibilem, non efficiunt tamen supra dicta in eo mala aut odibilia; vt ostendit in 51. Et hæc est etiam aperta sententia D. Thomæ supra, nec illo loco aliud vult, quam quod his duabus conclusionibus dixi.

D. Thom.

54

Dices, Aliqui dicuntur esse malignæ naturæ: ergo ipsa natura potest etiam dici mala. Respondedo, nego consequi. si propriè loquamur. nam in antecedente natura accipitur pro naturali aliqua inclinatione, quæ immoderatè fertur in aliqua bona sensibilia, & consequenter inclinatur hominem vt faciliè alios apprehendat sibi in iis bonis consequendis contrarios, atque ita de iis malam concipiat opinionem, eosque oderit. Quæ inclinatio cum ex se solum feratur in bonum sensibile, non reddit ipsam naturam malam aut odibilem, sed ipsam personam cuius est ipsam moderari, & ex cuius defectu ac culpa fit, vt illa inordinatè in illa bona de facto feratur, & consequentia illa vitia generet, quæ in ipsa odimus: quæ ideo non naturæ, sed ipsi personæ eiusmodi inclinationibus abutenti imputanda sunt.

55

CONCLUSIO III. Licet quandoque auersamur, atque ita odio abominationis prosequimur aliquos impios qua tales, ita vt non solum eorum vitia, sed ipsos etiam qua impios auersamur. Et hæc est mens Auctorum, quos citauimus n. 48. & hanc clarè probant argumenta tam ibi, quam n. 49. allata. Nec ei villo modo contradicit D. Thomas citatus n. 46. sed ibi solum docet priores duas conclusiones.

S. Thomas.

Confirmatur hæc conclusio Primò, quia hæc ratione licet abominamur omnes damnatos, quia hi secundum omnes verè abominabiles sunt: quod tamen verum non esset, si illicitè vllum hominè ea ratione odissemus, siue abominaremur, hæc enim in dicto sensu idè significant. Ex quo vltèrius sequitur, nos etiam quandoque licet ea ratione auersari siue odisse homines impios adhuc viuentes, quia hieriam sunt absolute & ob impietatem suam odio digni, non minùs quam multi damnati; nam damnatio non facit hominem dignum odio, sed sola ipsius impietas.

56

Confirm. Secundò, quia quorundam impiorum, præsertim qui nobis scandalo sunt nos ad peccata conantes pertrahere, consuetudinem ac præsentia licet eo modo auersamur, imò sæpè ad hoc sub præcepto tenemur, quo casu etiam ipsos auersamur ac fugimus; idem enim hæc sunt fugere alicuius præsentiam & fugere ipsum. Itè quando aliqui multis grauiter nocent aut in bonis temporalibus, eos iniuste spoliando aut occidendo, vt faciunt latrones; aut in bonis spiritualibus, eos ad hæresim aliaue graui vitia pertrahendo, licet cupimus eos non solum longè à nobis aut ab iis quibus nocent amoueri, sed etiam occidi quando non est spes eos aliter ab inferendis eiusmodi malis impediendi: quo casu sicut licet ob dictos fines operamus eorum mortem, ita licet odimus eorum vitia, quatenus hæc est causa illorum malorum, atque ita reipublica mala: quod est odium eorum personam, quia hanc cupimus non esse. Ad eiusmodi tamè

odium licet suscipiendum nunquam est sufficiens causa sola iniuria priùs accepta, quia caritas iubet hanc ex corde remittere.

Nota tamen nos non posse eodem modo odisse impios adhuc viuentes, sicut odimus damnatos. Nam etsi hos non possimus licet odisse, nisi quatenus sunt impii, tamen licet eos ita odimus, vt nulla ratione eos amemus, aut vllum iis bonum optemus; quia scimus eos iam esse omnino confirmatos in sua malitia, & ita adductos æternæ miseriæ, vt nullum amplius bonum possint consequi. Nam quod adhuc pergant esse & vivere, iis non est computandum in bonis, cum longè melius iis esset absolute desinere esse, quam esse in tantis miseriis. Impios autem adhuc viuentes, cum eorum salus non sit omnino desperata; nam quamdiu hæc ratione vtuntur, possunt ad Deum conuerti, & nobis non constat an non sint conuertendi; nunquam possumus ita odisse, vt nulla ratione eos amemus, saltem comprehendendo eos sub generali voluntate, qua omnes homines aut communitatem in qua continentur cupimus ad Deum conuerti, & vt hoc fiat quandoque oramus; aut etiam vt non simus animo parati ad eorum conuersionem laborare, si effulserit spes hanc nostra opera procurandi. Vide dicta disp. 24. dub. 6. concl. 3.

Ex dictis sequitur Primò, odium inimicitie erga proximum ex genere suo esse grauissimum peccatum inter ea quæ erga proximum committuntur. vt docet D. Thomas supra art. 4. Ratio est, quia per illud aliquis vult proximo grauissima mala, quia sine vlla mensura (quando scilicet odium est absolutum & perfectum in sua malitia) & ex pessima intentione, quia scilicet proximo mala sunt in eo sistendo.

Nota tamen, vnum odium inimicitie posse esse altero grauius. Primò, ex ratione ob quam quis alterum oderit, vt si quis oderit alterum, quia est creatura aut imago Dei: quod grauissimum & diabolicum est, ac procedit ex odio ipsius Dei. Secundò, ratione maioris aut minoris intentionis. Tertio, ratione maioris aut minoris mali, quod talis proximo actu optari quæ differentia ferè nascitur ex secunda. Etsi enim odium inimicitie ex se natum sit subiectum suum impellere vt omnia omnino mala, & sine vlla mensura exoptet; tamen quando non est valdè intensum, communiter aliqua ex parte vincitur à naturali inclinatione, qua omnes homines naturaliter inclinantur in aliquem amorem erga alios homines, & consequenter ad compatiendum aliquo modo miseriis. Hinc nisi odium sit valdè intensum, ac ita omnino perfectum, ab illo affectu impeditur, ac ex parte continetur ne laxet omnino fræna crudelitatis, sed moderato aliquo proximi malo sit contentum, eoque minore vel maiore, prout est magis vel minùs intensum.

Ex quo sequitur Secundò, odium proximi propter suam imperfectionem in ratione odij sæpè esse leuius peccatum quam sunt multa alia, quæ in proximum committuntur, qualia sunt homicidium, adulterium, vis illata pudicitie feminae, &c. Imò Caietanus in Summa v. Odium. Caietan. §. 1.

Valentia.

§. 1. & Valentia hic disp. 3. q. 11. puncto 2. in fine docent, odium proximi, non solum ob defectum deliberationis; sed etiam ob suam imperfectionem, & quia tam leue malum proximo optat, posse solum esse peccatum veniale; sed eiusmodi affectus non videtur proprie esse odiu, sed appetitus vindictæ aut quedam inuidia.

Odiu abominatio- nis sæpè solum est peccatum veniale.

Facilius contingit odium abominatio- nis erga proximum esse solum veniale peccatum; vt si quis alterum sine iusta ratione ob morum discrepantiam, aut quia ab eo aliquid passus est, leuiter auerfetur, eiusque consuetudinem fugiat, ita tamen vt nullum malum ipsi optet. sic sæpè ij qui grauiter ab alijs læsi sunt, post remissam iniuriam sentiunt adhuc quamdam in animo auerfionem, qua illorum conuersationem horrent, quam ob suam infirmitatem non possunt ita statim superare, ideoque illos fugiunt; qui ideo non sunt condemnandi peccati mortalis, modò nullum malum ijs optent, & sint parati eis in omni necessitate succurrere, prout caritas postulat, nec exterius vlla signa inimi-

citæ ostendant, v. c. nolendo occurrentes secundum morem patriæ salutare, aut loquentibus respondere, &c.

Sequitur Tertio, odium Dei distingui specie ab odio proximi, præsertim in genere malitiæ & moris: est enim illud planè alterius ordinis & sine comparatione grauius, quam hoc. Item vnum odium proximi saltem hac ratione distingui specie ab alio proximi odio. Primò, ob diuersam rationem formalem vtriusque, vt si vnus oderit proximum, quia creatura aut imago Dei est, alter verò ob iniuriam ab eo acceptam. Secundò, ratione diuersi mali quod proximo actu optatur, vt si vnus optet ei æternam damnationem, alter mortem, præsertim valde crudelem, alter solum amissionem status, &c. sicut enim hæc velle inferre proximo continet diuersa specie peccata, ita etiam ea proximo optare. Quare omnino sunt explicanda in confessione, quia sic optimè natura ipsius odij explicatur, & ad hanc explicandam id videtur esse omnino necessarium.

Gr
Qua ratione odia distinguantur inter se.

Qua ratione odium in confessione explicandū.

DISPUTATIO XXX.

De acedia, inuidia, discordia, contentione, schismate.

D V B I V M I.

Quid sit acedia, & quale peccatum?

Ota, hoc vitium à varijs variè nominari. quidam enim vocant *accediam*, alij *acidiam*, deducuntque ab *acido*, eò quòd suum subiectum reddat frigidū & torpidū.

D. Thom. Nauar. Siluest.

Ira S. Thomas 2. 2. q. 35. a. 1. & ex eo Nauar. c. 23. n. 124. Siluester v. *Acidia*. & alij. Melius alij *accediam* vocant, deducuntque à Græco *ακηδία*, quòd curam & sollicitudinem significat; hinc *ακηδία* siue *accedia* significat incuriam, negligentiam & quandam tristitiam auerrentem nos à labore, ac torporem inducentem. Quare acedia generatim accepta potest significare omnem eiusmodi tristitiam inducentem torporem circa res agendas. hic tamen specialius sumitur pro tristitia circa bonum spirituale.

2
Duplīciter possumus trīstari de bono spiri- tuali.

D. autem Thomas sup. a. 2. docet, nos duplīciter posse trīstari de bono spiri- tuali; Primò, generatim sumpto, quatenus est molestum ac laboriosum: atq; tristitiam sic sumptam, non esse speciale peccatum, sed posse ad varia vitia pertinere, prout bonum de quo quis trīstatur, ad diuersas virtutes pertinet. Secundò, de bono spiri- tuali diuino, & sic sumptam acediam docet esse speciale vitium contrarium caritati, quæ incitat nos ad gaudendum de eiusmodi bono.

Caietan. Bañez. Nauar. Triplex trīstia de bono diuino.

Caietanus autem in dictum art. & ex eo Bañez ac Nauar. c. 23. n. 124. notant nos tripliciter posse trīstari de bono diuino. Primò, quatenus hoc bonum est in Deo; & aiunt hoc pertinere ad odium Dei. Secundò, quatenus hoc est in proximo; & dicunt hoc pertinere ad inuidiā aut odium proximi. Tertio, quatenus illud est

in trīstante & tunc aiunt esse proprie acediam. vnde Caiet. hanc ita definit: *Acedia est tristitia de bono diuino in eo qui contrīstatur*; Nauar. verò docet esse vitium inclinās ad trīstandum de bono spiri- tuali diuino, quatenus est diuini in eo qui trīstatur.

Sed hæc patitur difficultatē. Quia vel illud quatenus est bonum diuini, significat rationē formalem cur quis trīstetur de bono diuino, ita vt ideo de eo trīstetur, quia est bonū diuini; & hoc non potest prouenire nisi ex odio Dei; nam sicut nequeo trīstari de bono Ioannis præcisè quali, siue quia est Ioanni bonū, nisi ex odio Iohānis; ita nequeo trīstari de bono Dei præcisè quali, siue quia est bonū Dei, nisi ex odio Dei. Vel illud quatenus est bonum Dei, significat aliqū trīstari de bono Dei præcisè secundū se considerato, & prout abstrahit ab omni molestia, labore aliōve incommodo extrinsecus sibi coniuncto. Et hoc fieri nullo modo potest: nā sicut Deus secundū suā intrinsecā præcisè spectatus nemini potest displicere, vt docet D. Th. 2. 2. q. 34. a. 1. ita bonum Dei secundū se præcisè consideratum & abstrahēdo ab eo, quòd eius conseruatio sit aliqua ratione molestia, nemini displicere potest; qui nihil continet in se, quòd habeat vel apparentem rationem mali. Cui enim potest displicere quòd sit in gratia, quòd sit filius Dei, futurus ipsius heres? Hæc autem sunt maxima bona diuina quæ in nobis sunt, nec possunt nobis magis displicere quàm ipsa beatitudo. Idemq; est de quouis alio bono Dei nobis communicato, siue actuali siue habituali, quòd nullam in se vel apparentem potest habere rationē mali, nisi quatenus apprehenditur cum aliqua molestia coniunctū; vt quòd sit laboriosum nobis, aut contrarium rei à nobis amatz.

D. Thom.

Coninck de act. supernat.

Fff

Pro